

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний університет

Факультет психології, історії та соціології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та
науково-педагогічної роботи,
голова науково-методичної ради

_____ Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«06» березня 2023 р.

Питання атестації здобувачів вищої освіти

Комплексний екзамен за фахом

Модуль «Загальна, вікова та соціальна психологія»

Модуль «Психодіагностика, практична психологія»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітня програма Психологія

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Форма навчання денна, заочна

ПОГОДЖЕНО

на засіданні науково-методичної ради

факультету психології, історії та соціології

Голова НМР

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА

«13» лютого 2023 р., протокол № 5

Івано-Франківськ, 2023 р.

Затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 8 від 06.02.2023 р.

Завідувач кафедри психології

Олена ТАНАСІЙЧУК

І модуль «Загальна, вікова та соціальна психологія»

1. Розвиток уявлень про предмет психології. Проблема виділення загальних категорій психологічного знання (душа, свідомість, поведінка, несвідомість, діяльність, особистість).
2. Основні класифікації методів в психології (С.Л. Рубінштейн, Г.Д. Пирьов, Б.Г. Ананьєв).
3. Основні механізми поведінки: інстинкт, навичка та інтелектуальна поведінка. Основні закони формування навичок.
4. Проблема появи та розвитку психіки. Стадії та рівні розвитку психіки. Свідомість як вищий рівень психічного відображення.
5. Категорія діяльності в психології. Структура індивідуальної діяльності людини. Структура дії. Трансформація структури дії у процесі удосконалення вмінь.
6. Загальне уявлення про відчуття. Класифікація відчуттів. Загальні властивості відчуттів. Пороги відчуттів. Чутливість.
7. Загальне поняття про сприймання. Первинні та вторинні властивості процесу сприймання. Закони сприймання предмета і форми.
8. Рівень уявлень. Основні властивості вторинного образу. Роль вторинних образів у процесі регуляції діяльності суб'єкта.
9. Специфіка процесу уяви, його відмінності від інших пізнавальних процесів. Види уяви. Творчість. Етапи вирішення творчих завдань.
10. Процеси пам'яті. Рівні та типи пам'яті. Мнемічні властивості особистості. Фактори продуктивності пам'яті.
11. Специфіка процесу уваги, його природа та механізми. Класифікація видів уваги. Основні властивості процесу уваги.
12. Мислення як психічний процес. Основні розумові операції. Складові компоненти мислення як процесу рішення завдань. Етапи розвитку мислення в онтогенезі (наглядно-дійове, наглядно-образне, словесно-логічне).
13. Мова та мовлення. Основні функції мовлення. Особливості егоцентричної мови. Взаємозв'язок процесів мислення та мовлення.
14. Емоції як форма переживання (функції, властивості, види емоційних реакцій, їх класифікація). Основні концепції емоцій.
15. Основні підходи у дослідженні вольових процесів. Специфіка вольової регуляції. Основні етапи та структура вольового процесу. Класифікація вольових якостей особистості.
16. Проблема особистості в психології. Структура особистості. «Я»-концепція особистості, її складові.
17. Спрямованість особистості. Основні структурні компоненти мотиваційної сфери особистості. Класифікація мотивів та потреб людини.
18. Темперамент як динамічна характеристика психічної діяльності особистості. Основні підходи до визначення темпераменту.
19. Характер у структурі особистості (визначення та структура характеру). Поняття акцентуації характеру.
20. Поняття «здібності», основні типи здібностей. Характеристика загальних здібностей (інтелект, креативність, навченість). Поняття «обдарованість».
21. Закономірності та динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі.
22. Порівняльний аналіз теорій психічного розвитку дитини (теорія психосексуального розвитку за З. Фрейдом, епігенетична теорія Е. Еріксона, теорія культурно-історичного розвитку психіки Л. Виготського).
23. Сучасна періодизація психічного розвитку. Провідні види діяльності і психічні новоутворення.
24. Поняття вікових «криз» та особливості їх перебігу в певні періоди життя людини.
25. Психосоціальний розвиток немовля. Взаємовідносини дитини та дорослого. Значення перших років життя дитини для подальшого розвитку особистості.
26. Розвиток психіки в ранньому дитинстві. Взаємовідносини дитини і дорослого у ранньому дитинстві. Розвиток когнітивної та афективної сфер дитини у ранньому дитинстві.
27. Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку. Гра як провідна діяльність у дошкільному віці.

28. Поняття психологічної готовності дитини до навчання у школі. Характеристика психічного розвитку у молодшому шкільному віці. Навчальна діяльність, її зміст, структура, мотивація.
29. Особливості психічного розвитку у підлітковому віці. Теорії підліткової кризи.
30. Поняття юності. Проблема юнацької субкультури. Формування світогляду. Професійний вибір та життєві цілі.
31. Психологічні особливості зрілого віку. Середня дорослість, її основні особливості. Мотивація сімейного життя, професійної та навчальної діяльності. Самоактуалізація, професіоналізація та розвиток особистості.
32. Пізня дорослість. Старість. Динаміка психофізіологічних функцій. Типи пристосування до старості. Психічне старіння і типи старості. Етичні проблеми вмирання та смерті. Ставлення до смерті.
33. Система методів соціально-психологічного дослідження. Зв'язок соціальної психології з іншими науками, галузі та розділи соціальної психології.
34. Структура соціальної установки: емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти. Роль соціальних установок у регуляції соціальної поведінки особистості.
35. Соціально-психологічна сутність феномену спілкування. Спілкування як взаємодія. Поняття інтеракції, її види.
36. Спілкування як обмін інформацією. Вербальна та невербальна комунікація. Поняття бар'єрів спілкування.
37. Спілкування як сприйняття людьми один одного. Ідентифікація, емпатія, рефлексія як механізми взаєморозуміння. Види соціальної перцепції. Каузальна атрибуція.
38. Психологічні способи впливу в процесі спілкування. Поняття способів впливу: зараження, навіювання, наслідування, мода, переконання.
39. Проблема груп в соціальній психології. Спільноти і групи, види та їх класифікація. Класифікація малих груп. Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми.
40. Проблема групової згуртованості та лідерства. Поняття про згуртованість. Лідерство і керівництво в малих групах.
41. Психологічна структура особистості. Загальні підходи вивчення особистості у вітчизняній та зарубіжній психології. Біологічні та соціальні чинники у розвитку особистості. Роль спадковості і соціального середовища у формуванні особистісних якостей.
42. Зігмунд Фрейд як засновник психоаналізу. Свідомість і несвідомість. Структура особистості за З. Фрейдом. Стадії психосексуального розвитку за З. Фрейдом. Поняття психологічного захисту. Захисні механізми.
43. Основні принципи і положення індивідуальної психології А. Адлера. Поняття «стиля життя» в концепції А. Адлера. Витоки комплексу неповноцінності в індивідуальній психології А. Адлера.
44. Аналітична психологія К. Юнга. Структура особистості за К. Юнгом. Поняття колективного несвідомого. Архетипи.
45. Его-теорія особистості Еріка Еріксона як результат розвитку психоаналізу. Епігенетичний принцип розвитку особистості людини за Е. Еріксоном. Психосоціальні стадії розвитку особистості.
46. Гуманістична теорія особистості Еріха Фромма: основні концепції і принципи. Механізми втечі від свободи в теорії Е. Фромма. Екзистенціальні потреби людини.
47. Его-психологія: Карен Хорні. Соціокультурна теорія особистості Карен Хорні. Поняття базальної тривоги та невротичних потреб (тенденцій) в теорії К. Хорні.
48. Диспозиційна теорія особистості Г. Олпорта. Концепція рис особистості. Типи індивідуальних диспозицій. Розвиток самості в теорії Олпорта. Основні риси психологічно зрілої особистості.
49. Поняття про особистість у біхевіоризмі. Респондентна і оперантна поведінка. Контроль поведінки людини за допомогою позитивних і негативних стимулів. Можливості застосування концепції оперантного наочіння в медицині і освіті.
50. Основні принципи гуманістичної психології А. Маслоу. Підходи і значення вивчення мотивації в гуманістичній психології. Ієрархія потреб людини. Самоактуалізація як вища потреба і сенс людського існування.
51. Історія психології: теоретичні та методологічні засади. Об'єкт і предмет історії психології, специфіка предметної області історії психології. Логіко-науковий, соціокультурний та

особистісно-біографічний підходи в історії психології. Системний підхід як методологічна основа визначення предмету історії психології.

52. Психологічні ідеї Античності. Досократівський період. Етимологія поняття «душа», причини його виникнення як відображення особливостей життєдіяльності давньої людини. Поняття душі в міфології та філософії. Особливості античної психології, її періодизація. Протофілософський етап розвитку античної психологічної думки (Фалес, Анаксимен, Анаксагор).
53. Психологічні ідеї Античності: вчення про душу в ідеалістичній філософії Стародавньої Греції. Сократ та його вчення про душу – початок нової антропоцентристської традиції у розумінні людини. Етико-психологічне вчення Платона та ствердження об'єктивно-ідеалістичного підходу у психології. Моністичне розуміння співвідношення душі і тіла в біопсихології Аристотеля, функції душі, проблеми психології пізнання.
54. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві: Середні віки та Епоха Відродження.
55. Загальна характеристика розвитку психології в Новий час. Емпірична концепція Ф. Бекона, розробка методологічних проблем пізнання; раціоналізм в психології. Дуалізм Декарта і постановка психофізичної проблеми. Післядекартівська полеміка про природу людини і душі (Т. Гоббс, Б. Спіноза, Дж. Локк, Г.В. Лейбніц).
56. Розвиток психології у XVIII столітті. Особливості світосприйняття та специфіка культури епохи Просвітництва. Ньютонівська механіка та її вплив на формування наукових ідей Д. Гартлі та його картину психічного світу людини. Д. Берклі, Д. Юм – подальший розвиток інтроспективних уявлень. Особливості психологічних поглядів французьких матеріалістів XVIII століття (Ж. Ламетрі, З. Кондильяк, К. Гельвецій, Д. Дідро, Ж. Руссо).
57. Становлення психології як самостійної науки (середина XIX - початок XX ст.). Німецька емпірична психологія першої половини XIX ст. Вчення І.Ф. Гербарта. Розвиток англійської асоціативної психології (Т. Браун). Психологічні ідеї в роботах представників німецької класичної філософії (І.Г. Фіхте, Ф.В. Шеллінг, Г.В.Ф. Гегель, Л. Фейєрбах, І. Кант).
58. Основні школи психології XX ст. Розвиток психологічного пізнання – причина кризи вундтівського розуміння в психології. Критика структуралізму В. Вундта з боку функціоналізму. У. Джеймс і виникнення прагматизму. Основні особливості розвитку світової психології у XX столітті, її етапи. Ш. Бюллер, М. Ланге, Л.С. Виготський, С.Л. Рубінштейн про прояви, причини та сенс методологічної кризи в психології та шляхи її подолання.
59. Передумови та перспективи розвитку психології в Україні. Психологія в Україні та українська культура XX ст. Класично-інтроспективне природничо-наукове та культурно-гуманістичне спрямування історії психології в Україні. Психологія у власних межах. Роль суб'єктивності у провідній діяльності Г.С. Костюка (1899-1982). Провідні вчені-психологи України кінця XX – початку XXI ст.
60. Становлення психології як науки: історія та сучасність. Основні тенденції у розвитку сучасної світової психології. Виникнення інтегральних концепцій в межах новітніх наукознавчих і соціальних ідей – інформатизації, комп'ютеризації, ідеї глобальної екологічної кризи. Когнітивна психологія. Екологічна психологія. Психологія життєвого шляху. Темпоральна психологія. Історична психологія.

II Модуль «Психодіагностика, практична психологія»

1. Наукова психодіагностика та психодіагностична практика. Основні поняття психодіагностики. Предмет психодіагностики. Поняття психологічного діагнозу. Завдання сучасної психодіагностики. Основні галузі застосування психодіагностики. Професійно-етичні норми і принципи у психодіагностиці. Вимоги до практика-психолога
2. Тести в психології. Виникнення та розвиток методу тестів (історична довідка). Визначення і класифікація тестів. Диференційна психометрика. Класифікація психодіагностичних підходів. Вимоги до використання психодіагностичних методів.
3. Підготовка, проведення і обробка результатів тестових випробувань. Обладнання тестів. Умови та процедура проведення тестів. Вимоги до експериментатора. Первинна обробка результатів тестових випробувань.
4. Етичні норми психодіагностичного обстеження. Етичний кодекс психолога. Норми професійної етики для розробників та користувачів психодіагностичних методик. Професійно-етичні норми психологічної діагностики.
5. Розробка первинної форми тесту. Вибір шкал до тесту. Шкалування. Класифікація шкал. Вимоги до тестових завдань та їх формулювання. Вибір типу завдань у відповідності з характером відповідей. Класифікація тестових завдань.
6. Поняття про репрезентативну вибірку досліджуваних, кількісні та якісні критерії відбору досліджуваних до репрезентативної вибірки..
7. Аналіз результатів рішення тестових завдань у відповідності до їх труднощі та дискримінативності.
8. Обґрунтування тестів як вимірювальних інструментів і їх інтерпретація. Надійність тесту, методи визначення надійності.
9. Контроль валідності тесту. Види валідності. Методи визначення валідності тесту.
10. Тестові норми. Статистичне обґрунтування тестових норм.
11. Психодіагностика особистості. Багатомірні особистісні опитувальники. Типологічні опитувальники особистості.
12. Діагностика інтелекту та розумового розвитку. Теоретичні підходи до структури інтелекту. Методи діагностики рівня загального інтелектуального розвитку. Принципи побудови інтелектуальних тестів.
13. Проективні методи, їх особливості та використання у практиці. Особливості використання малюнкових методів у психодіагностичному дослідженні.
14. Структура наукового дослідження, принципи його проведення. Типи дослідження. Етапи нормативного процесу наукового дослідження. Специфіка проведення власне психологічного дослідження.
15. Фактори, які зумовлені ситуацією взаємодії експериментатора та досліджуваного. Способи контролю впливу ефектів спілкування на результати психологічного експерименту.
16. Метод спостереження в психології, його специфіка. Спостереження як метод і як методика дослідження. Особливості складання програми спостереження. Засоби фіксування результатів спостереження.
17. Специфіка проведення опитування в психології. Основні форми опитування: інтерв'ю й анкетування. Види інтерв'ю. Основні фази проведення опитування. Основні типи питань і особливості їх формулювання. Правила складання програми опитування.
18. Психологічний експеримент, його загальна характеристика. Планування експерименту. Вимоги до одержання достовірних даних: репрезентативність, валідність і надійність дослідження.
19. Експериментально-психологічні методи вивчення відчуттів. Класичні методи дослідження значень абсолютних та диференціальних порогів: методи «мінімальних змін», «постійних подразників» та «середньої оцінки».

20. Основні методи та прийоми дослідження властивостей сприйняття (дослідження константності, предметності, об'єму сприйняття). Основні прийоми вивчення сприйняття часової послідовності подій.
21. Основні методи дослідження процесів відтворення та впізнання інформації. Класичні методи аналізу особливостей процесу зберігання інформації у пам'яті.
22. Основні методи та прийоми вивчення особливостей уваги. (об'єм, вибірковість, концентрація, переключення, розподіл).
23. Експериментально-психологічні методи аналізу структури розумового процесу (техніка самоспостереження, метод розмірковування вголос тощо). Експериментально-психологічні методи аналізу особливостей розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення, конкретизація тощо).
24. Експериментально-психологічні методи визначення процесу розуміння тексту (метод здійснення переказу тексту, метод доповнення інформації, метод надання відповідей на запитання тощо).
25. Основні експериментальні схеми проведення дослідження: між групові (класичні) та внутрішньогрупові, факторні плани. Схеми не експериментального дослідження: кореляційне дослідження (його типи), схема "ex-post-facto".
26. Визначте сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Проаналізуйте відмінності психотерапії від психокорекції та психологічного консультування. Перелічіть основні моделі психотерапевтичної допомоги. Наведіть основні поняття психотерапії.
27. Охарактеризуйте базові принципи надання психологічної допомоги. Наведіть професійні та особистісні вимоги до психотерапевта, психолога-консультанта. Зробіть порівняльний аналіз психотерапії та психологічного консультування за критеріями методів, тривалості, теоретичних положень, самостійності клієнта.
28. Професійні та етичні вимоги до психотерапевта. Загальні стратегії психотерапевтичного консультування. Етапи психотерапевтичного процесу. Перша зустріч психотерапевта з клієнтом.
29. Наведіть основні положення динамічного напрямку психотерапії. Визначте загальні засади психоаналізу. Розкрийте особливості психоаналітичної взаємодії. Вкажіть технічні прийоми у даному напрямі.
30. Розкрийте основні положення когнітивно-поведінкового напрямку психотерапії. Наведіть характеристику основних теорій та методів роботи. Порівняйте можливості роботи у даному напрямі в рамках психологічного консультування і психотерапії.
31. Розкрийте основні положення екзистенційно-гуманістичного напрямку психотерапії. Наведіть основні теми для опрацювання в даному напрямі. Сформулюйте теоретичні положення та вкажіть технічні прийоми роботи.
32. Розкрийте базові положення тілесно-орієнтованої психотерапії. Вкажіть основні концепції, перелічіть особливості роботи психотерапевта у кожному з напрямів тілесно-орієнтованої психотерапії. Проаналізуйте показання та протипоказання до роботи у даному напрямі.
33. Розкрийте основні положення символдрами. Наведіть стисло характеристику основних мотивів. Опишіть етапи роботи у символдрамі. Розкрийте основні технічні прийоми. Перелічіть протипоказання до застосування даного напрямку.
34. Наведіть основні положення кризової психотерапії. Розкрийте специфіку «кризових пацієнтів». Наведіть форми та етапи роботи у кризовому напрямі. Опишіть основні засади термінальної психотерапії. Вкажіть вимоги до особистісних якостей психотерапевта даного напрямку.
35. Проаналізуйте основні теоретичні засади арт-терапії. Розкрийте показання та форми проведення арт-терапії. Вкажіть технічні прийоми арт-терапії. Наведіть приклад доцільності використання даного напрямку.
36. Наведіть основні положення гештальт-терапії. Розкрийте концепцію психологічного захисту у гештальт-терапії. Порівняйте механізми психологічного захисту у гештальт-терапії і психоаналізі. Наведіть технічні прийоми гештальт-терапії.
37. Надайте основну характеристику вікових аспектів психологічного консультування і психотерапії. Розкрийте принципи психотерапії дітей і підлітків. Визначте провідні форми роботи з дітьми і підлітками. Розкрийте зміст психотерапії в геронтології.

38. Визначте основні принципи гуманістичної психотерапії. Розкрийте положення клієнт-центрованої психотерапії К. Роджерса. Визначте зміст логотерапії В. Франкла. Вкажіть основні технічні прийоми гуманістичного напрямку психотерапії.
39. Процес завершення психотерапії. Оцінка ефективності психотерапії. Методичні засоби перевірки результативності психотерапії: інтерв'ю; самоспостереження; самооцінка; опитувальники; рольова гра; робота з образами; вимірювання фізіологічних показників.
40. Розкрийте сутність і особливості когнітивної психотерапії. Визначте провідні положення раціонально-емотивної психотерапії. Визначте провідні ідеї когнітивної моделі А. Бека.
41. Визначте специфіку екзистенціального підходу. Охарактеризуйте психотерапевтичну роботу, як пошук і феноменологічний опис. Назвіть екзистенційні психотехніки.
42. Порівняйте психологічне консультування і психотерапію. Визначте особливості професійного образу психолога-консультанта і психотерапевта. Визначте сучасні напрями психоконсультування та психотерапії.
43. Визначте етичні положення щодо роботи психолога з клієнтом. Перелічіть вимоги до фахової підготовки психотерапевтів. Розкрийте основні техніки психотерапевтичного втручання.
44. Охарактеризуйте особливості першої зустрічі психолога-консультанта з клієнтом. Наведіть основний набір технічних прийомів, що використовуються в психологічному консультуванні.
45. Перелічіть принципи надання первинної психологічної допомоги. Назвіть основні напрями роботи психолога з клієнтом. Наведіть основні технічні прийоми, необхідні для практики психолога-консультанта.
46. Розмежування психологічних феноменів та патопсихологічних симптомів. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання й практики. Основні етапи й фактори виникнення психічних і поведінкових розладів.
47. Патологічні порушення на рівні відчуттів: зміна порога чутливості, сенестопатії. Порушення на рівні сприйняття: психосенсорні розлади, агнозії, ілюзії.
48. Функції пам'яті, особливості їх порушення. Типи порушення пам'яті: дегенеративні амнезії та дисоціативні амнезії. Клінічні типи порушень пам'яті.
49. Клінічні типи порушень пам'яті. Парамнезії: псевдоремінісценції, кріптомнезії. Парамнезії: зомнезії, конфабуляції.
50. Порушення емоційної сфери: гіпотимія, гіпертимія, паратимія, динаміка емоцій.
51. Характеристика класів емоційних порушень: тривожні розлади. Класи емоційних порушень: розлади настрою.
52. Особливості порушення мислення. Когнітивна структурованість. Патологія асоціативного процесу: прискорення мислення, уповільнення мислення, патологічна докладність, персеверація мислення й ін.
53. Розлади мислення за змістом: маячні ідеї, надцінні ідеї, нав'язливі ідеї.
54. Характеристика розладів мови. Психопатологічні види розладів мови: алалія, афазія, дислалія. Розлад навичок читання. Розлад навичок письма й рахунку.
55. Поняття олігофренії й деменції, ознаки й відмінності. Причини розумової відсталості. Ступені розумової відсталості.
56. Поняття затримки психічного розвитку, механізми. Види затримки психічного розвитку, їх характеристика.
57. Загальнонаукова характеристика свідомості, критерії порушення свідомості. Синдроми порушення свідомості: оглушення, деліріозне затьмарення свідомості, сутінковий стан свідомості.
58. Загальні відомості про шизофренію. Форми шизофренії, теорії виникнення.
59. Історія поняття «аутизм». Визначення поняття «аутизм». Синдром Л. Каннера, синдром Х. Аспергера.
60. Особливості дітей з раннім дитячим аутизмом. Критерії наявних форм аутизму. Класифікація РДА. Питання корекційної допомоги дітям з аутизмом.

Гарант ОП

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА